

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 29.11.2002
KOM(2002) 660 slutlig

LÄGESRAPPORT

**OM MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
OM UTVIDGNINGENS FÖLJDER FÖR DE REGIONER SOM GRÄNSAR TILL
KANDIDATLÄNDERNA**

GEMENSKAPSÅTGÄRD FÖR GRÄNSREGIONERNA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning.....	3
2.	Nuläget: nya åtgärder.....	5
2.1.	Transeuropeiska nät.....	5
2.2.	Pilotprojekt utvidgningens följder i gränsregionerna	5
2.3.	Nätverk inom Interreg	10
2.4.	Särskilt Interreg-stöd på 30 miljoner euro till gränsregionerna under 2002.....	11
2.5.	Särskilt program i samarbete med Europeiska investeringsbanken (EIB) för stöd till kommunala infrastrukturprojekt i de områden i kandidatländerna som gränsar till EU	12
3.	Nuläget: bättre samordning av åtgärder på olika politikområden	13
3.1.	Bättre samordning mellan Phares gränsöverskridande samarbete och Interreg	13
3.2.	Initiativ inom jordbruket.....	16
4.	Slutsatser.....	16

1. INLEDNING

Kommissionen antog den 25 juli 2001 en handlingsplan för regioner som gränsar till kandidatländerna [KOM(2001) 437]. Sammanlagt 23 regioner i Österrike, Finland, Tyskland, Grekland och Italien berördes av detta¹. En analys visade att de flesta gränsregioner får betydande stöd under strukturfondernas mål 1 och 2, och via gemenskapsinitiativen Interreg, Equal, Leader+ och Urban. Under perioden 2000-2006 kunde de här mål 1- och mål 2-områdena söka stöd på sammanlagt 16 miljoner euro. Det visade sig emellertid att vissa problem kvarstår, framför allt i fråga om infrastrukturer och ekonomisk omstrukturering.

Kommissionens meddelande av den 25 juli 2001 föreslogs följaktligen ett antal åtgärder för att stärka gränsregionernas konkurrenskraft. Det rör sig dels om *nya åtgärder*, dels om en *bättre samordning av pågående åtgärder*.

Syftet med *de nya åtgärderna* var att ge gränsregionerna ytterligare finansiella resurser när det gäller transport- och miljöinfrastruktur, små och medelstora företag, nätverkssamarbete, samt ungdomsutbyten. Handlingsplanen innehöll bl.a. följande:

- 150 miljoner euro öronmärktes för projekt som avser de transeuropeiska transportnäten (TEN-T) vid gränserna till kandidatländerna, under perioden 2003-06, varav 50 miljoner euro kommer från tillgängliga medel för vilka inga åtaganden ännu har gjorts. Samtidigt föreslog kommissionen att taket för stödet till gränsöverskridande TEN-T-projekt (inklusive de som nämns ovan) skulle höjas från 10 % till 20 %.
- En möjlighet att finansiera kommunal infrastruktur i samarbete med EIB. Syftet var att stödja småskaliga projekt för kommunal infrastruktur i de områden i kandidatländerna som gränsar till EU, baserat på ett extra stöd på 35 miljoner euro 2002 och 15 miljoner euro 2003, under Phare.
- Ytterligare stöd på 15 miljoner euro för att stärka konkurrenskraften i de områden och för de verksamheter som i hög grad påverkas av utvidgningen, särskilt små och medelstora företag. Detta finansieras under budgetpost B5-3003 med rubriken "Pilotprojekt som avser utvidgningens följd i de regioner som gränsar till kandidatländerna", ett initiativ som Europaparlamentet tog för perioden 2001-2002 (dvs. 10 miljoner euro 2001 och 5 miljoner euro 2002).
- Stöd på 20 miljoner euro för att uppmuntra och underlätta samarbete i gränsregionerna, inom ramen för Interreg-programmet för nätverk, informationsverksamhet, stöd för projektutveckling etc.

1 Två av dem ligger i Finland: Nyland, Södra Finlands län; åtta i Tyskland: Niederbayern, Oberpfalz, Oberfranken, Brandenburg, Berlin, Mecklenburg-Vorpommern, Chemnitz, Dresden; sex i Österrike: Burgenland, Niederösterreich, Wien, Kärnten, Steiermark, Oberösterreich; två i Italien: Veneto, Friuli-Venezia Giulia; och fem i Grekland: Anatoliki Makedonia – Thraki, Kentriki Makedonia, Voreio Aigaio, Notio Aigaio och Kriti.

- Ytterligare 10 miljoner euro under perioden 2003-2006 för målinriktade ungdomsutbyten, "people-to-people", volontärverksamhet och utbildning, samt informationsverksamheter i gränsområdena, inom ramen för Youth-programmet.

Sammanlagt uppgick stöden i kommissionens handlingsplan till **245 miljoner euro**, varav 50 miljoner euro öronmärktes för gränsregioner i kandidatländerna.

Under hösten 2001 samtyckte budgetmyndigheten till att bevilja ytterligare 60 miljoner euro till gränsregionerna under 2002 och 2003 års budgetar, vilket innebär att de sammanlagda stöden till regionerna på båda sidor gränsen uppgick till **305 miljoner euro**. Dessa 60 miljoner euro fördelas på följande sätt:

- ett särskilt Interreg-stöd på 30 miljoner euro till gränsregionerna, under 2002 (via flexibilitetsinstrumentet);
- ytterligare 15 miljoner euro under 2002 till de ovan nämnda "Pilotprojekt som avser utvidgningens följder i de regioner som gränsar till kandidatländerna";
- ytterligare 15 miljoner euro för förberedelser inför "Pilotprojekt som avser utvidgningens följder i de regioner som gränsar till kandidatländerna" (budgetpost B5-3003), i 2003 års budget.

I kommissionens handlingsplan föreslogs dessutom en *bättre samordning av pågående åtgärder* i syfte att harmonisera EU:s olika politikområden så att man på ett effektivare sätt kan beakta gränsregionernas särskilda behov.

Kommissionen avsåg i första hand en bättre samordning mellan Phare-programmets gränsöverskridande samarbete och Interreg-initiativet. Förslagen gick bl.a. ut på

- att vid utgången av 2002 ändra förordningen om Phares gränsöverskridande samarbete;
- att undersöka möjligheterna att mjuka upp "territorialprincipen", enligt vilken Interreg endast får finansiera projekt som rent fysiskt genomförs inom EU.

Kommissionen uppmanade också medlemsstaterna att få till stånd vissa initiativ inom jordbruket. Dessa förslag går ut på

- att lägga om de pågående programmen för landsbygdsutveckling för att kunna stärka konkurrenskraften och öka diversifieringen i gränsregionerna;
- att använda sig av Leader+ för att utveckla samarbetet mellan landsbygdsområden på var sin sida om gränsen.

Genomförandet av handlingsplanen övervakas av en särskild arbetsgrupp som kommissionen har tillsatt. Detta arbetsdokument innehåller arbetsgruppens första lägesrapport om de åtgärder som kortfattat beskrivs ovan.

2. NULÄGET: NYA ÅTGÄRDER

2.1. Transeuropeiska nät

Den 2 oktober 2001 antog kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2236/95 om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området för transeuropeiska nät [KOM(2001)545 slutlig].

I linje med sin handlingsplan framhöll kommissionen att det på grund av finansiella begränsningar kanske skulle bli svårt att genomföra gränsöverskridande projekt tillsammans med kandidatländerna. Därför borde taket höjas från 10 % till 20 % i fråga om stöd för transeuropeiska transportnät inom kategorin gränsöverskridande järnvägsprojekt som korsar naturbetingade hinder eller som syftar till att undanröja klart identifierade flaskhalsar vid gränserna till kandidatländerna. Därigenom skulle stöden få en hävstångseffekt och även locka till sig privata investerare.

För att komplettera ISPA-stödet ansåg kommissionen också att TEN-budgeten för perioden 2003-2006 skulle öka med ytterligare 100 miljoner euro som medlemsstaterna skulle kunna använda för att få till stånd de allra mest akuta förbättringarna i fråga om infrastruktur tvärs över gränsen till kandidatländerna. Det finansiella utrymmet i budgetplanen för perioden 2000-2006 bör således öka i enlighet med detta, och därför kommer 50 miljoner euro från den nuvarande TEN-T-budgeten att reserveras för sådana projekt. Detta kan göras i samband med översynen av det vägledande fleråriga program som medlemsstaterna och kommissionen inrättat för att finansiera TEN-projekt.

Rådet och Europaparlamentet har börjat gå igenom kommissionens förslag. Parlamentets första läsning ägde rum den 2 juli 2002, och omröstningen bekräftade parlamentets stöd för kommissionens förslag. Utkastet till förordning har ännu inte antagits, och det kommer förmodligen inte att antas förrän i slutet av 2002.

2.2. Pilotprojekt utvidgningens följder i gränsregionerna

Ett samarbetet med ARGE startade under 2001

Förra året beslutade kommissionen att bevilja ARGE² ett stöd på 10 miljoner euro för ett storskaligt pilotprojekt för små och medelstora företag i EU:s gränsregioner ("Att växa med Europa"). ARGE är ett nätverk som består av 28 handelskammare från ett antal medlemsstater längs gränsen till kandidatländerna, och dessa representerar de små och medelstora företagen i de flesta gränsregioner som finns med i kommissionens handlingsplan. Små och medelstora företag från en gränsregion som inte företräds av en handelskammare som deltar i ARGE-nätverket (t.ex. Finland) kan också dra fördel av verksamheterna i detta pilotprojekt, och de kommer att informeras och involveras via ARGE.

² ARGE står för Arbeitsgemeinschaft der Wirtschaftskammern entlang der Grenzen zu den mittel- und osteuropäischen Beitrittsstaaten.

Syftet med pilotprojektet är att stärka de små och medelstora företagens konkurrenskraft genom att satsa på följande: 1) information, 2) utveckling och genomförande av en strategi, och 3) gränsöverskridande samarbete. Projektet startade den 3 januari 2002. Under tiden fram till maj 2002 utarbetade man ett komplett arbetsprogram för varje region, och vid den tidpunkten var man också klar med ett publikationsmaterial för små och medelstora företag. En särskild webbplats har skapats och finns tillgänglig sedan den 1 juli 2002. Verksamheterna har kommit igång samtliga tre kategorier, och de kommer att fortsätta under en period på 40 månader.

Projektet avser situationen för de små och medelstora företag i arbetskraftsintensiva sektorer som kan vänta sig en hårdare konkurrens från företag i kandidatländerna. Det finns även ett stöd för medelstora företag i kapitalintensiva och innovativa sektorer som sannolikt kommer att gynnas av att nya och växande marknader öppnas. De tillgängliga medlen kommer att fördelas efter behov och prioriteringar i varje region och inte i fasta procentandelar. I konceptet ingår 144 000 små och medelstora företag, av vilka Österrike, de nya tyska delstaterna och Bayern har 25 % vardera, Italien 15 %, och Grekland och Finland 5 % var. Siffrorna per land är enbart vägledande och baserade på antal invånare och små och medelstora företag.

Projektet kännetecknas av en kombination av central projektadministration och decentraliserat genomförande. Å ena sidan bidrar utvalda regionala samordnare från ARGE-nätverket med kunskaper om situationen i den egna gränsregionen. De kan också bidra med know-how i fråga om verksamheter som organiserats av den eller de handelskammare som de representerar och som har visat sig fungera särskilt väl. De regionala samordnarna ansvarar också för planering och genomförande av åtgärder i de regioner som de representerar. Å andra sidan har man ARGE:s centrala projektadministration som ger garantier för konsekvens och balans i genomförandet.

Planeringen och genomförandet samordnas med Euro Info Centres (EIC), t.ex. i fråga om information om utvidgningsprocessen eller inrättandet av samarbetsnätverk i kandidatländerna.

Fortsatt stöd till ARGE under 2002

Under budgetbehandlingen 2002 höjdes kommissionens ursprungliga förslag på 5 miljoner euro för 2002, på Europaparlamentets begäran, till 20 miljoner euro. I programplaneringen för 2002 beaktade kommissionen parlamentets begäran om att även i fortsättningen lägga tonvikten på stöd till små och medelstora företag.

Kommissionen beviljade därför ARGE ytterligare 3 miljoner euro. Pengarna kommer att användas till mer informations- och vidareutbildning för företagsledare och till en särskild webbplats som skapas i det pågående pilotprojektet. Därmed kommer man att kunna erbjuda fler produkter och tjänster för små och medelstora företag i gränsregionerna än vad som var planerat. Det kommer bl.a. att finnas nya webbaserade produkter för små och medelstora företag, t.ex. trainee-program och utbyte av kompetensutveckling, samt en expert- och informationsdatabas som ger de små och medelstora företagen ett on-line-tillträde till lokala experter och land/region-profiler. I fråga om kompetensutveckling kommer pengarna att användas för att utveckla ett "coaching-program" för små och medelstora företag så att de får hjälp med att genomföra de strategier och affärsplaner som tagits fram i projektet.

Kommissionen beslutade att bevilja det här stödet eftersom projektet når ut direkt till de små och medelstora företagen i gränsregionerna och eftersom det har en särskilt innovativ inriktning genom att det kännetecknas av ett antal faktorer som inbegriper synergieffekter genom nätverkssamarbete mellan 28 "partner-handelskammare", balanserad service i gränsregionerna, resultatorienterade verksamheter, en centraliserad projektadministration, fördelar i form av kunskaper om sektorer och om problem i de små och medelstora företagen, samt ett decentraliserat genomförande.

...och inledning på ett nytt samarbete med Euro-Info-Centres

Utöver stödet till ARGE publicerade kommissionen den 20 juli 2002³ tre inbjudningar att inkomma med förslag, på sammanlagt 15 miljoner euro. En inbjudan avser bättre konkurrenskraft för små och medelstora företag i EU:s gränsregioner genom att utveckla deras handelsrelationer och industriellas kopplingar till små och medelstora företag i gränsregionerna i kandidatländerna eller i icke-gränsregioner i det nuvarande EU. Kommissionen kommer att stödja inrättandet och genomförandet av regionala "partnerskap-events" för små och medelstora företag i syfte

- att främja samarbete mellan små och medelstora företag så att de får hjälp med att knyta kontakter, skapa nätverk och samsarbetskanaler för framtida affärsrelationer;
- att stimulera transnationella och gränsöverskridande verksamheter på små och medelstora företag, så att man kan identifiera gemensamma affärsintressen och de möjligheter på marknaderna som öppnas genom utvidgningsprocessen;
- att ge ägare till och företagsledare på små och medelstora företag en möjlighet att träffa leverantörer av tekniska och finansiella tjänster och marknadsstöd.

Beloppet för denna inbjudan att inkomma med förslag, som enbart handläggs av Euro Info Centres (EIC), uppgår totalt till 7,5 miljoner euro.

....med lokala och regionala arbetstagarorganisationer

Syftet med den andra inbjudningen att inkomma med förslag är att stärka konkurrenskraften i regioner och i sektorer i ekonomin som påverkas i särskilt hög grad av utvidgningen. Detta sker genom att beakta arbetstagarernas behov, och i centrum står

- information och kunskap om utvidgningens sociala och ekonomiska följder för de grupper och organisationer som berörs i särskilt hög grad;
- kompetensutveckling för arbetstagarerna i de regioner och sektorer i ekonomin som berörs i särskilt hög grad;
- gränsöverskridande verksamheter som påverkar arbetstagarernas sociala liv, i syfte att höja den interkulturella förståelsen.

³ EGT C 174, 20.7.2002, s. 13-17.

Beloppet för denna inbjudan att inkomma med förslag, som är förbehållen regionala och lokala arbetstagarorganisationer, uppgår till 6 miljoner euro.

...och med regionala och lokala myndigheter, samt kommuner

En tredje inbjudan att inkomma med förslag ger de lokala och regionala myndigheterna i EU:s gränsregioner bättre förutsättningar att utforma strategier och handlingsplaner inför utvidgningens administrativa konsekvenser. För att detta mål skall kunna nås kommer bidrag att beviljas för gränsöverskridande initiativ som

- ger ett bättre samarbete och ett erfarenhetsutbyte mellan lokala och regionala myndigheter;
- intensifierar och konsoliderar en gränsöverskridande dialog och skapar institutionella relationer mellan förvaltningar, i syfte att underlätta regionernas, befolkningsgruppernas och medborgarnas integration;
- fokuserar på institutionell och administrativ kapacitetshöjning, inklusive ramar för såväl konkreta insatser som administration, behovsinventering, mänskliga resurser, samt att leverera tjänster;
- ger de anställda på lokala och regionala myndigheter den kunskap som krävs för att utveckla, implementera och hantera de administrativa och tekniska aspekterna av utvidgningen.

Beloppet för denna inbjudan att inkomma med förslag, som är förbehållen regionala och lokala myndigheter, kommuner och kommunsammanslutningar, uppgår till 1,5 miljoner euro.

Samtliga inbjudningar att inkomma med förslag är förbehållna väl avgränsade organisationer vars främsta uppgift är att stödja breda målgrupper i områdena i fråga, i EU:s gränsregioner och icke-gränsregioner. Ett stort antal regioner har inbjudits att bilda partnerskap med de sökande.

Alla projektförslag som lämnas in till kommissionen måste också ligga i linje med lokala eller regionala verksamheter som gynnar gränsregionerna och som får stöd under olika program eller initiativ (t.ex. Interreg). Ett preliminärt datum för beslutet om tilldelning kommer att föreligga i december 2002.

Kompletterande åtgärder för ungdomar

... inom ramen för pilotprojektet under 2002

Slutligen kommer det att finnas 2 miljoner euro för åtgärder som riktar sig till ungdomar i gränsregionerna, i enlighet med reglerna och kriterierna i Youth-programmet. Pengarna kommer emellertid att bli disponibla genom pilotprojektet (budgetpost B5-3003). Budgeten för Youth-programmet (B3-1010) under 2002 kommer således inte att påverkas av verksamheterna i gränsregionerna.

Den fördelning av medlen som programkommittén för Youth-programmet beslutade i juni 2002 baseras på antalet invånare i respektive region. Varje land får en viss andel av de totala anslaget för gränsöverskridande samarbete, på grundval av den andel som regionernas befolkning utgör av den samlade befolkningen i samtliga berörda regioner i de 13 länderna. Pengarna kommer att beviljas enligt Youth-programmets regler för decentraliserade verksamheter, vilket sker i fem urvalsomgångar under 2002. Detta kommer att påtagligt öka kostnadseffektiviteten och synbarheten i det gränsöverskridande "people-to-people"-samarbetet. I samband med den vanliga rapporten i april 2003 skall de nationella Youth-kontoren redovisa en separat finansiell och statistisk rapport över de gränsöverskridande verksamheterna under 2002.

Kommissionen har uppmanat de nationella kontoren att lägga fram en plan för det gränsöverskridande samarbetet i syfte att kunna utveckla och genomföra projekt och partnerskap som uppmuntrar rörlighet, initiativ, interkulturellt lärande och solidaritet mellan ungdomar och andra invånare i gränsregionerna.

På grundval av dessa arbetsplaner kommer de nationella kontoren att bevilja bidrag för ett antal gränsöverskridande samarbetsprojekt som karakteriseras av interkulturellt lärande, aktivt deltagande av ungdomar, transnationell rörlighet och samarbete, i linje med följande föredömliga ungdomsutbyten:

Det finska Youth-kontoret har gett bidrag till ett multilateralt ungdomsutbyte med namnet *COSMO*, med deltagande av ungdomar från gränsregioner i Finland, Estland och Tyskland. Syftet med projektet är att förhindra socialt utanförskap och att öka ungdomarnas kunskaper om Europa. Deltagarna får kunskaper om kultur och sedvänjor i andra länder och information om hur de kan studera och arbeta utomlands. Man arrangerar workshops på olika teman av betydelse i ett europeiskt perspektiv, och under tvärkulturella kvällar presenterar ungdomarna sina länder genom musik, mat, spel och lekar. Detta informella och tvärkulturella lärande kompletteras med "olympiska spel" och ett "stadsäventyr". Ungdomar har varit aktivt involverade i att planera, organisera och utarbeta ett program för utbytet.

De nationella Youth-kontoren skall också bedriva en omfattande informationsverksamhet för att främja gränsöverskridande samarbete bland ungdomar och andra som arbetar med ungdomsfrågor (ungdomsledare och organisationer etc.), vilket sker genom att kontakter knyts under seminarier, studiebesök, utbildning, etc.

Det slutliga antalet utbyten, volontärverksamheter och andra åtgärder som får stöd (samarbete, utbildning och information) kommer inte att föreligga förrän den 30 april 2003 då den nationella Youth-kontoren lämnar in sina finansiella och statistiska rapporter för 2002.

... inom ramen för Youth-programmet under perioden 2003-2006

Det ytterligare stödet på 10 miljoner euro till Youth-programmet under perioden 2003-2006 kommer att administreras enligt samma decentraliserade rutiner. I november 2002 kommer programkommittén för Youth-programmet att fatta beslut om fördelningen av de 3 miljoner euro som förts upp i Youth-programmets budget för 2003 (budgetpost B3-1010).

2.3. Nätverk inom Interreg

I handlingsplanen för gränsregionerna föreslog kommissionen att 20 miljoner euro av resurserna under punkt 53 i riktlinjerna för Interreg III skulle öronmärkas för att uppmuntra och underlätta samarbete i gränsregionerna. Kommissionen beslutade senare att dessa pengar skulle gå till del C-program under Interreg III och till Interact-programmet (dvs. ett stödprogram för Interreg), eftersom båda programmen är utformade för att finansiera åtgärder som anges i kommissionens meddelande.

I det här arbetssättet kan man också dra nytta av de partnerskap och den administration som byggts upp för genomförandet av Interreg III C- och Interact-programmen, vilket innebär att anslagen kan användas snabbare. Om man å andra sidan hade varit tvungen att utarbeta ett helt nytt och särskilt program skulle detta ha inneburit en långsam och omständlig implementeringsprocess som i sin tur gett sämre effektivitet.

På grundval av befolkningen i gränsregionerna i fråga beslutade kommissionen att dels anslå 12,3 miljoner euro till Interreg III C-programmet Öst, dels 2,2 miljoner euro till programmet Nord, samt 0,5 miljoner euro till programmet Syd. Dessutom går 5 miljoner euro till Interact-programmet.

Dessa extrapengar skjuts till i form av ytterligare en prioritering i varje program. När det gäller Interreg III C-programmen inkluderar de planerade åtgärderna under denna prioritet nätverk och enskilda samarbetsprojekt för att uppmuntra och underlätta samarbete i gränsregionerna för att stärka deras ekonomiska konkurrenskraft. När det gäller Interact rör det sig om informationsåtgärder, seminarier, studier och erfarenhetsutbyte i övergripande frågor för Interreg-program och deras överensstämmelse med de åtgärder som vidtas inom ramen för EU:s yttre förbindelser.

De partner som har en ledande funktion måste vara verksamma i regioner som gränsar till kandidatländerna. Samarbete med partner i kandidatländerna uppmuntras. Inom ramen för de berörda Interreg III C-programmen måste ett samarbetsprojekt ha minst tre partner från minst två länder, och ett nätverk måste ha minst fem partner från minst tre länder.

Beträffande de extra pengar som görs tillgängliga för Interreg III C-program kommer ERUF:s stödnivå att bli densamma som enligt artikel 29.3 i den allmänna förordningen om strukturfonderna (1260/1999). För Interact kommer stödnivån att bli densamma som för motsvarande åtgärder under Interact.

Antagandeprocessen för Interreg III C-programmen avslutades i maj 2002. Interact-programmet kommer enligt planerna att antas i början av hösten 2002.

2.4. Särskilt Interreg-stöd på 30 miljoner euro till gränsregionerna under 2002

Den 21 november 2001 kunde Europaparlamentet, kommissionen och rådet, efter förlikningskommitténs möte om budgetförslaget 2002, enas om att ytterligare 30 miljoner euro skulle anslås under rubrik 2 (strukturfonderna) i budgeten för de regioner som gränsar till kandidatländerna, i syfte att finansiera särskilda stödåtgärder i dessa regioner. Europaparlamentet

antog budgeten för 2002 den 13 december 2001, och bekräftade åtagandet på 30 miljoner euro för gränsregionerna under en särskild budgetpost (B2-1411), kopplad till Interreg III-initiativet.

I linje med beslutet att satsa 20 miljoner euro på nätverkssamarbete inom ramen för Interreg III C och Interact beslutade kommissionen att dessa pengar skulle gå till redan pågående program som kan leda till ökat gränsöverskridande samarbete. Med tanke på den snäva tidsramen för att göra ett åtagande på 30 miljoner euro föreföll en sådan lösning än en gång vara den enklaste och mest pragmatiska.

Kommissionen beslutade att de extra pengarna skulle gå till

- de 13 Interreg-programmen under del A som omfattar gränserna till kandidatländerna och som således direkt berörs av utvidgningen, och till
- Interreg-programmet under Del B för Östersjöregionen.

Gränserna till kandidatländerna omfattas av 13 Del A-program, från Grekland/Cypern i söder till Finland/Estland i norr, med undantag för gränsen till Lettland och Litauen ute till havs. Även om dessa två länder inte har en landgräns till en medlemsstat kommer deras anslutning att påverka konkurrenskraften för vissa regioner i unionen på samma sätt som andra kandidatländers anslutning. Att Del B-programmet för Östersjöregionen togs med är ett uttryck för att Europaparlamentet vill beakta situationen i de regioner där gränsen går ute till havs.

Pengarna fördelades på de 14 programmen med hjälp av en objektiv fördelningsnyckel, vilket innebar att man följde den nuvarande fördelningen av ERUF-pengar till programmen (se bilagan).

Med tanke på de relativt sett små beloppen per program satsas dessa 30 miljoner euro på en gemensam prioritering vid sidan av de 14 programmen, nämligen ett särskilt stöd till de regioner som gränsar till kandidatländerna. Projekt av följande slag kommer att prioriteras: bättre transporter, stöd till små och medelstora företag som i särskilt hög grad påverkas av utvidgningen, stöd för utbildning och åtgärder för interkulturellt samarbete, inklusive integrering av grupper med olika språk eller kultur. Särskild uppmärksamhet skall ägnas projekt som avser transporter eller små och medelstora företag och som har en direkt koppling till miljöförbättringar.

De normala reglerna för Interreg III A- och B-program gäller. I linje med en sund och effektiv förvaltning ändrades de 14 programmen genom ett enda kommissionsbeslut av den 26 juli 2002. Samtliga åtaganden godkändes i september 2002. Medlemsstaterna ombads att i förväg lämna in de reviderade finansieringsöversikterna för de 14 programmen. Respektive styrkommitté kommer nu att göra åtaganden för konkreta projekt i enlighet med de ännu inte anpassade kriterierna i programkomplementen.

2.5. Särskilt program i samarbete med Europeiska investeringsbanken (EIB) för stöd till kommunala infrastrukturprojekt i de områden i kandidatländerna som gränsar till EU

Det särskilda EIB-programmet har utformats för att åtgärda den brist på småskalig infrastruktur som konstaterats i de regioner i kandidatländerna som gränsar till EU. Det övergripande målet är att bidra till social och ekonomisk utveckling i gränsregionerna och till deras integrering med grannregionerna i de nuvarande EU-medlemsstaterna.

Programmet kommer därför att öka tillgången till småskalig kommunal infrastruktur genom att öka de finansiella resurserna för kommunerna och deras tjänsteleverantörer genom en kombination av lån från EIB och stöd från Phare som inte behöver betalas tillbaka. Investeringarna kommer att göras på grundval av regionala, nationella eller lokala programdokument.

Under 2002 kommer 35 miljoner euro från årets Phare-budget att satsas på detta, enligt det finansieringsförslag som antogs av Phares förvaltningskommitté den 27 september 2002.

EIB har för avsikt att arbetena skall komma igång under 2002 i Polen, som ju delar en lång gräns med Europeiska unionen. Ytterligare gränsregioner i kandidatländerna kommer senare att omfattas av programmet (dvs. gränsregioner i Bulgarien, Tjeckien, Estland, Ungern, Polen, Slovenien och Slovakien). I linje med kommissionens handlingsplan för gränsregionerna är det tänkt att finansieringen av det särskilda EIB-programmet skall fortsätta med ytterligare upp till 15 miljoner euro från 2003 års Pharebudget.

Programmet bygger på ett koncept med kommunala lån. EIB kommer att av egna medel ge ett lån till utvalda lokala banker, i kombination med bidrag från Phare. Förhållandet mellan finansieringen från EIB och från Phare skall vara 5/1 eller mer. EIB kommer under 2002 att bidra med minst 175 miljoner euro i form av lån, och kommissionen med högst 35 miljoner euro.

Kommissionen överlåter ansvaret för programmet till EIB, och den kommer i början av 2003 att ingå ett finansieringsavtal med EIB för projekt fram till 2009.

När det gäller det praktiska genomförandet kommer EIB som ett första steg att välja ut ett antal partner bland lokala finansinstitut i gränsregionerna. Dessa skall ha kapacitet, styrka och intresse för att expandera genom att finansiera mindre infrastrukturinvesteringar i gränsregionernas kommuner. Dessa institut får lån från EIB, och dessa pengar använder de sedan för lån till kommuner eller offentliga inrättningar. Bidraget från Phare kommer att användas för ersättningar till de deltagande lokala bankerna, för att på så sätt motivera dem att delta i programmet, och för att täcka omkostnader, t.ex. för att sprida kännedom om insatserna bland kommunerna, för de tjänster som kommunerna erbjuder för att utarbeta låneansökningar, för analyser och för omläggningar av kommunala lån. Dessutom kommer bidraget från Phare att användas för att kommuner eller kommunala tjänsteleverantörer till en viss del skall få kompensation för sina investeringskostnader och för urval och bedömningar av dessa investeringar.

Innan EIB kan skriva under ett avtal med ett lokalt finansieringsinstitut om ett finansieringspaket med EIB-lån och Pharebidrag ("projektet") måste banken lämna in ett förslag om projektet i

fråga till kommissionen för godkännande. I sitt förslag skall EIB redovisa det totala lånebeloppet till det lokala finansieringsinstitutet och det motsvarande bidraget från Phare. Efter godkännandet kommer banken att skriva under ett avtal med det lokala finansieringsinstitutet, varefter detta blir deltagande bank i programmet.

Den deltagande banken kommer att sprida kunskap om projektet bland kommunerna i syfte att få in låneansökningar för infrastrukturinvesteringar som uppfyller kraven för att berättiga till stöd. Efter att ha granskat låneansökningarna skriver den deltagande banken under ett låneavtal med en kommun eller en offentlig inrättning ("delprojekt"). I detta avtal ingår en del av bidraget från Phare. Investeringar på högst 5 miljoner euro är i regel stödberättigande.

Alla investeringsprojekt skall genomföras med iakttagande av gemenskapens miljölagstiftning. Det totala beloppet för "delprojektet", det totala beloppet för Phare-bidraget (direktinvesteringsstödet) till projektägaren, samt andra stöd från gemenskapen som projektägaren använder för att finansiera investeringen, får inte vara högre än 90 % av investeringskostnaderna. På den operativa nivån kommer genomförandet av programmet att övervakas genom lägesrapporter som skall lämnas in till EIB, och genom en styrkommitté som består av företrädare för kommissionen och EIB.

3. NULÄGET: BÄTTRE SAMORDNING AV ÅTGÄRDER PÅ OLIKA POLITIKOMRÅDEN

Med tanke på gränsregionernas särskilda problem angav kommissionen i sin handlingsplan att den ytterligare ville harmonisera samordningen mellan Phares gränsöverskridande samarbete och Interreg. Kommissionen har därför tillkännagett följande åtgärder:

3.1. Bättre samordning mellan Phares gränsöverskridande samarbete och Interreg

Ändring av förordningen om Phares gränsöverskridande samarbete

Utifrån antagandet att utvidgningen kommer att äga rum den 1 januari 2004 kommer 2003 att bli det sista Phare-året för kandidatländerna. Med tanke på denna korta tid tänker kommissionen endast göra mindre ändringar i förordningen om Phares gränsöverskridande samarbete.

De erfarenheter som gjorts sedan 1999 i fråga om att upprätta gemensamma programdokument och gemensamma kommittéer visar att det fortfarande finns utrymme för att samordna Phares gränsöverskridande samarbete med Interreg, nämligen i fråga om stödberättigande åtgärder. Med utgångspunkt i de nyheter som infördes i samband med översynen av Phare år 2000 förefaller det klokt att fortsätta på den inslagna vägen.

Den enda ändring som krävs i det här avseendet gäller artikel 5 i förordningen om Phares gränsöverskridande samarbete. Om den sista meningen i punkt 1 utgår kommer skillnaderna mellan åtgärderna a) till i) och j) till n) att försvinna. Därigenom kommer samtliga åtgärder att berättiga till stöd under antingen Phares normala gränsöverskridande samarbete eller dess fond för småskaliga projekt (artikel 5.2). Denna anpassning kommer att ge större överensstämmelse med Interregs insatser.

Dessa ändringar antogs av kommissionen den 6 september 2002, vilket innebär att den nya förordningen kommer att börja tillämpas 2003.

Översyn av riktlinjerna för Phare

Kommissionen har också arbetat på en översyn av Phare-riktlinjerna för perioden 2000-2006. I samband därmed har även olika aspekter av transnationellt och interregionalt samarbete beaktats.

När det gäller kandidatländernas deltagande i Interreg III B (transnationellt samarbete), t.ex. CADSES eller Interreg III C (interregionalt samarbete) står det i Phare-riktlinjerna att kandidatländerna även i fortsättningen kan använda resurser för sina nationella Phare-program för dessa ändamål, till och med i större utsträckning om de så önskar.

I Östersjöregionen, där inriktningen är transnationell, kommer finansieringen av Interreg III B-program att fortsätta via Phares gränsöverskridande samarbete.

De reviderade riktlinjerna, tillsammans med den nya förordningen om Phares gränsöverskridande samarbete, antogs den 6 september 2002.

Territorialprincipen

I sin handlingsplan för gränsregionerna tillkännagav kommissionen också att den skulle undersöka om "territorialprincipen" skulle kunna tillämpas på ett mindre stelbent sätt. Denna princip innebär att stöd från Interreg för närvarande endast kan beviljas för projekt, eller delar av projekt, som rent fysiskt genomförs inom EU:s gränser.

Efter en grundlig genomgång av frågan har kommissionen kommit fram till att strukturfonderna enligt gällande lagstiftning inte kan användas för att finansiera verksamheter utanför EU:s gränser. Territorialprincipen måste därför tillämpas även i fortsättningen i fråga om investeringsprojekt (t.ex. reningsverk, broar, teknikparker, etc.). En mindre stelbent tolkning av den här principen är emellertid möjlig i följande fall:

Undantag för tekniskt stöd

Enligt kommissionens förordning (EG) nr 1685/2000 av den 28 juli 2000 (regel 11 punkt 2.1 andra strecksatsen i bilagan) om närmare bestämmelser för genomförandet av rådets förordning (EG) nr 1260/1999 kan de utgifter som uppstår i samband med att representanter från länder utanför gemenskapen deltar i övervakningskommittéers eller "underkommittéers" möten finansieras via den relevanta budgeten för tekniskt stöd, under förutsättning att kommitténs ordförande anser att deras närvaro är nödvändig för att programmet skall kunna genomföras.

När det gäller Interreg-program kan deras styrkommittéer betraktas som underkommittéer. Om länder utanför gemenskapen är involverade i Interreg-program, särskilt kandidatländer, kan man generellt säga att det är nödvändigt för programmets genomförande att dessa länders representanter är närvarande. Skälet för detta är övervakningskommittéernas och styrkommittéernas arbetsordning (som i de flesta fall redan har fastställts). I den sags det dels att

dessa representanter för länder utanför EU skall vara medlemmar i kommittéerna, dels att besluten skall fattas med enhällighet. Detta måste således inte upprepas i varje inbjudan.

Undantag för projekt utan tekniskt stöd

När det gäller ersättningar för rese- och uppehållskostnader som representanter för länder utanför EU har i samband med ett projekt, anser kommissionen att vissa kostnader i samband med del A-projekt – med undantag för investeringsprojekt – som genomförs av stödberättigade projektägare på EU-sidan av gränsen, berättigar till stöd från ERUF, om det rör sig om deltagare från kandidatländerna (rese- och uppehållskostnader, avgifter, seminarier och språkkurser, etc.). För att underlätta samarbetet så mycket som möjligt kan rese- och uppehållskostnader för **partner eller deltagare från länder utanför EU**, i samband med del A- och B-projekt, anses vara stödberättigande kostnader om mötet eller seminariet äger rum inom EU och är en del av en godkänd verksamhet.

Rese- och uppehållskostnader för **partner och deltagare från EU:s medlemsstater** i samband med verksamheter som bedrivs i ett land utanför EU, och som är av stor betydelse för hela projektets genomförande, kan också berättiga till stöd från ERUF.

Ytterligare möjligheter för en mer flexibel tolkning av territorialprincipen

Enligt EU:s lagstiftning om offentlig upphandling kan tjänster eller utrustning i samband med genomförandet av Interreg-projekt inom EU komma från "partnerländer" eller andra länder utanför EU, under förutsättning att EU-lagstiftningen eller den nationella eller internationella lagstiftningen om offentlig upphandling följs.

I linje med vad som sagts ovan om att ersättningar för rese- och uppehållskostnader som kandidatländernas representanter har i samband med ett projekt – med undantag för investeringsprojekt – kan vissa kostnader för deltagare från EU:s medlemsstater i samband med delar av ett projekt som genomförs i ett kandidatland, och som är av stor betydelse för hela projektet, också berättiga till stöd från ERUF (rese- och uppehållskostnader, arbetsplatser, seminarier och språkkurser, etc.)

Stöd till områden som ligger i anslutning till gränsområden

På grund av stadens unika geografiska läge nära gränsen till Slovakien, Ungern och Tjeckien godkände kommissionen att Wien skulle tas med i Interreg III A-programmen med Ungern och Tjeckien. Argumenten för detta var stadens särskilda roll i de ekonomiska förbindelserna och den administrativa samordningen med gränsregionerna i kandidatländerna. Detaljerna diskuterades med de österrikiska myndigheterna och resulterade i en ändring av riktlinjerna för Interreg⁴, efter överläggningar med grannländerna och med beaktande av de särskilda behoven i delstaterna längs gränserna.

⁴ Se ABI. C 239, 25.8.2001, s. 4.

3.2. Initiativ inom jordbruket

Med tanke på en omläggning av de nuvarande programmen för landsbygdsutveckling, i syfte att stärka konkurrenskraften och öka diversifieringen i gränsregionerna, är det fortfarande för tidigt att dra några slutsatser innan utvärderingen efter halva tiden av de här programmen är klar (enligt planerna i slutet av 2003). Det bör emellertid påpekas att ett antal gränsregioner får betydande stöd under mål 1, inklusive landsbygdsutveckling och högre medfinansieringsgrad än andra regioner.

Det transnationella samarbetet inom Leader+, vilket innebär att lokala aktionsgrupper kan starta projekt tillsammans med liknande grupper i ett annat land (inklusive kandidatländerna), har ännu inte kommit igång. Urvalet av Leader-grupper är inte klart och programmen har således inte startat. Dessutom är samarbetet med kandidatländerna ett nytt inslag i Leader, och Leader-grupperna, som prioriterar lokala projekt, måste identifiera potentiella partner och bedöma projektens mervärde för det egna områdets utveckling. Vissa kontakter mellan lokala aktionsgrupper har redan tagits.

4. SLUTSATSER

Utvidgningen är av särskilt stor betydelse för gränsregionerna i EU:s medlemsstater. Den ger möjligheter till ökad integration, ekonomiska verksamheter och tillväxt. Det finns emellertid vissa problem när det gäller infrastruktur och ekonomisk omstrukturering som måste åtgärdas.

I kombination med strukturpolitiken och den intensifierade strategin inför anslutningen kan gränsregionerna tack vare kommissionens handlingsplan från juli 2001 garanteras ett tillräckligt stöd genom en bred uppsättning åtgärder.

Rapporten visar att kommissionen hittills har lyckats väl med genomförandet av handlingsplanen för gränsregionerna. Projekten befinner sig emellertid ännu i inledningsskedet, och det är kommissionen förhoppning att de regionala och lokala partnernas ansträngningar leder till framgångsrika projekt. De finansiella åtagandena har redan gjorts.

Inför 2003 avsätts ytterligare 15 miljoner euro för förberedelser i fråga om utvidgningens följder för de regioner som gränsar till kandidatländerna (budgetpost B5-3003). Följande åtgärder planeras:

- Att fortsätta med stöden till små och medelstora företag, särskilt inom de sektorer som påverkas mest, inklusive affärssamarbete och överföring av teknisk know-how.
- Att konsolidera åtgärderna för arbetstagare, t.ex. råd och vägledning om social- och arbetsmarknadslagstiftningen på ömse sidor gränsen, samt annan information om EU:s regelverk i fråga om fri rörlighet för personer i samband med anslutningen.
- Att fortsätta med stöden för att de lokala och regionala förvaltningarna skall kunna förbereda sig inför ökad rörlighet och migration, och för att hjälpa till med riktade sociala, kulturella och utbildningsrelaterade initiativ för medborgarna.

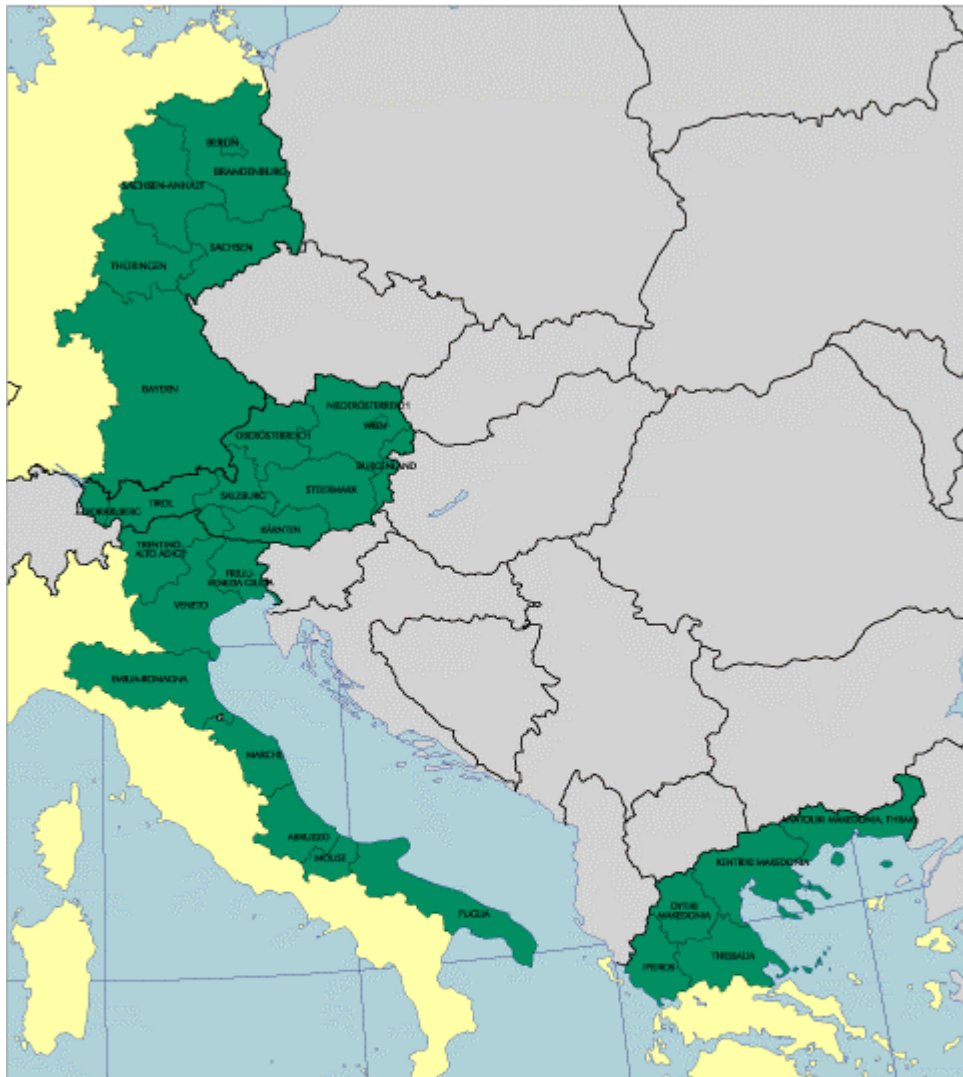
Kommissionen kommer att övervaka utvidgningens sociala och ekonomiska följder i gränsregionerna. Syftet är att gemenskapens åtgärder skall bli ännu bättre.

Bilaga: Fördelning av 30 miljoner euro till gränsområden, under Interreg år 2002 (ny budgetpost B2-1411)

13 DEL A-PROGRAM + DEL B-PROGRAM I ÖSTERSJÖREGIONEN								
Deltagande länder	Program som täcker områdena i fråga	Totala utgifter	Stöd från ERUF (som viktningskoefficient)	Andel i %	Fördelning av 30 miljoner euro per program	Totalt stöd från ERUF efter kompletterande 30 miljoner euro		
Finland/Estland	Södra kustlinjen	31,40	14,10	1,5%	0,451	14,55		
Tyskland/Polen	Mecklenburg-Polen	110,98	83,09	8,9%	2,657	85,74		
Tyskland/Polen	Brandenburg-Lubuskie	130,79	96,21	10,3%	3,077	99,29		
Tyskland/Polen	Sachsen-Polen	61,11	42,68	4,5%	1,365	44,05		
Tyskland/Tjeckien	Sachsen-Tjeckien	244,25	170,72	18,2%	5,459	176,18		
Tyskland/Tjeckien	Bayern-Tjeckien	127,64	63,82	6,8%	2,041	65,86		
Österrike/Tjeckien	Österrike-Tjeckien	51,80	25,90	2,8%	0,828	26,73		

Österrike/Slovakien	Österrike-Slovakien	52,50		26,25		2,8%	0,839	27,09
Österrike/Ungern	Österrike-Ungern	61,65		30,82		3,3%	0,986	31,81
Österrike/Slovenien	Österrike-Slovenien	54,52		27,26		2,9%	0,872	28,13
Italien/Slovenien	Italien-Slovenien	93,29		43,20		4,6%	1,381	44,58
Grekland/Bulgarien	Grekland-Bulgarien	259,28		170,00		18,1%	5,436	175,44
Grekland/Cypern	Grekland-Cypern	80,21		47,00		5,0%	1,503	48,50
Finland/Sverige/ Danmark/Tyskland/ Estland/Litauen/ Lettland/Polen	Östersjöregionen	186,51		97,11		10,4%	3,105	100,22
Totalt		1 545,93		938,17		100,0 %	30,000	968,17
								+3,2%

INTERREG III C East (2000-2006)

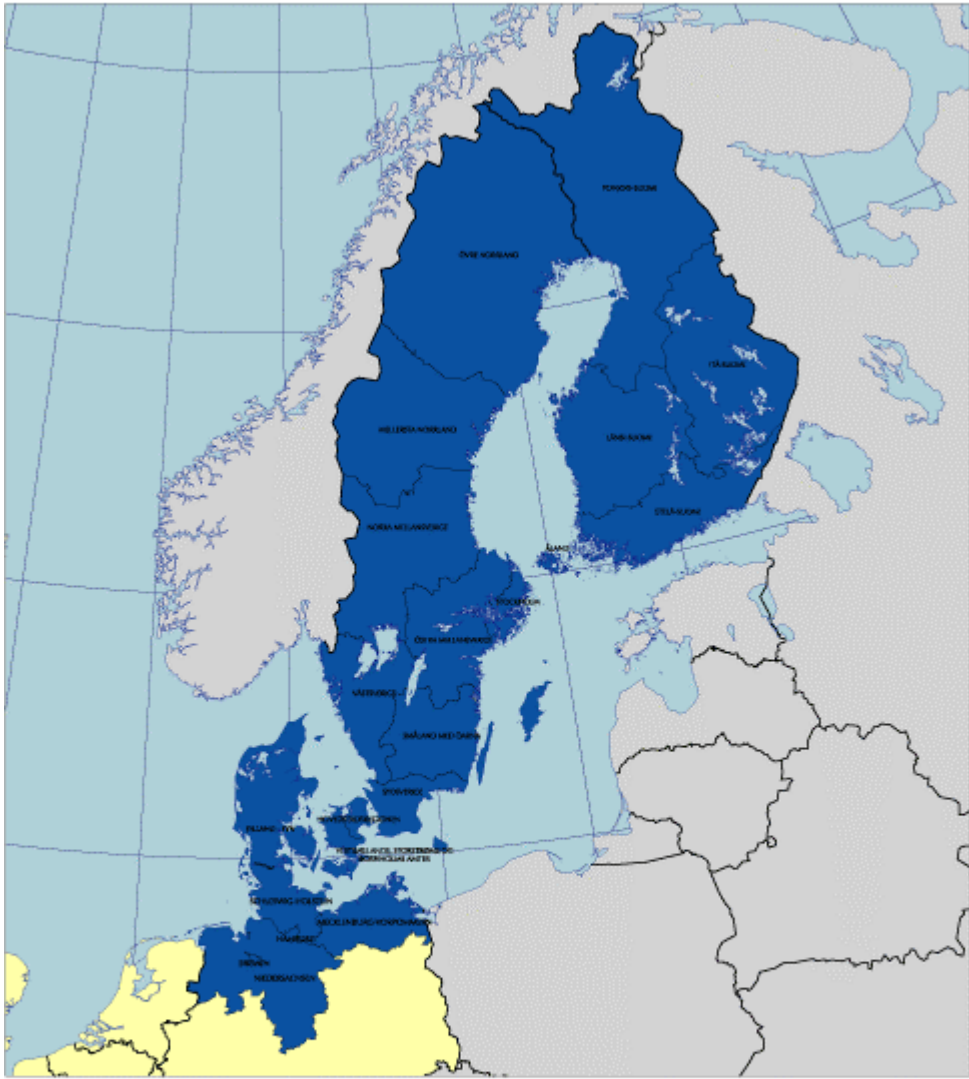
North EAST South West
INTERREG III C

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

0 50 200km

INTERREG IIC North (2000-2006)

NORTH East South West
INTERREG IIC

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

INTERREG IIC South (2000-2006)

